

SEMINÁR O BIOTECHNOLÓGIÁCH

Komisia pre filozoficko-metodologické semináre SAV v rámci schváleného plánu podujatí na r. 1986—1990, usporiadala v dňoch 30.—31. 10. 1989 v Dome vedeckých pracovníkov SAV Stará Lesná [Vysoké Tatry] interdisciplinárny seminár *Biotechnológie — možnosti, problémy, hranice, perspektívy*.

Cieľom seminára bolo získať komplexnejší pohľad na súčasný stav rozvoja biotechnológií, a to predovšetkým z hľadiska možnosti základného výskumu v našich podmienkach v porovnaní so svetovými trendami. Zároveň išlo o analýzu existujúcich problémov, hraníc aplikovateľnosti ako aj perspektív rozvoja biotechnológií.

Seminár otvoril podpredseda komisie pre filozoficko-metodologické semináre SAV člen korešpondent Ján Bodnár. Vyzdvihol význam interdisciplinárnych podujatí organizovaných Komisiou pre FMS SAV ako jedného prostriedku hľadania spoločnej platformy ďalšieho zefektívňovania vedeckého poznávania.

V jednotlivých vystúpeniach sa analyzoval pojem „biotechnológia“, biotechnológia ako vedný odbor, ako komplexná veda o určitej časti objektívnej skutočnosti, niektoré otázky súčasného stavu a pravdepodobného vývoja biotechnológií (doc. Ing. Dušan Haľama, CSc. — Chemicko-technologická fakulta SVŠT), niektoré súčasné možnosti a problémy enzýmových a fermentačných biotechnológií, a to s ohľadom aj na súčasnú výrobnú prax (člen korešpondent Ján Zelinka — ÚMB SAV), možnosti, ale i problémy využitia biotechnologických metód v molekulárnej genetike, najmä pri diagnostike nádorových ochorení (RNDr. Miroslav Piršel, CSc. — ÚEO SAV).

Rozoberali sa problémy súčasného molekulárno-biologického výskumu v oblasti produkcie výživových bielkovín (Ing. Jozef Šimúth, DrSc. — CCHV SAV), niektoré aspekty a problémy rozvíjania enzýmového inžinierstva v našich podmienkach (Ing. Jozef Ševčík, DrSc. — ÚMB SAV), súčasný stav, problémy a perspektívy využitia biotechnológií vo výrobe liečebných preparátov pripravovaných génovou technológiou (RNDr. Ondrej Kúdela, CSc. — VÚ SAV).

Pozornosť sa tiež venovala využívaniu mikroorganizmov pri zisťovaní, ale i úprave nerastných surovín (Ing. Mária Kušnierová, CSc. — BÚ SAV), rozvíjaniu izolačných a separačných metód v biotechnologických procesoch (MUDr. Otto Sova, CSc. — CBVV SAV).

Účastníci sa tiež oboznámili so súčasným stavom, problémami a perspektívami rozvoja biotechnológií na Slovenskej vysokej škole technickej (doc. Ing. Ivan Bašňák, CSc. — Biotechnologický ústav SVŠT), ako aj na Univerzite Komenského (RNDr. Peter Siekel, CSc. — Biotechnologický ústav ÚK).

Okolo každého vystúpenia sa rozvinula široká diskusia, plná polemických a protirečivých momentov, ktorá umožňovala: a) dobrú výmenu informácií o rozvoji biotechnológií na Slovensku, a to i v porovnaní so svetovými parametrami; b) formulovať určité stanoviská k problémom, možnostiam, hraniciam a perspektívam ďalšieho rozvíjania biotechnológií u nás; c) formulovať

teoreticko-metodologické východiská pre definovanie predmetu biotechnológie, ako aj jej formovania ako vednej oblasti.

Konštatovalo sa, že biotechnológie sa stávajú dôležitou a nezameniteľnou zložkou vývoja modernej spoločnosti, bez ktorých je nemysliteľné riešenie globálnych problémov ľudstva. Sú nevyhnutnou zložkou biologizácie spoločnosti ako jedna z hlavných podmienok zachovania našej civilizácie.

Aj keď sa na seminári nedospelo k jednotnému názoru na definíciu pojmu „biotechnológia“, ani k jednoznačnému určeniu predmetu biotechnológií, uznalo sa, že pre zabezpečenie rozvoja tohto vedného odboru, a to aj z hľadiska výchovy kádrov, je potrebné hľadať jeho prijateľnú charakteristiku.

Konštatovalo sa tiež, že v rozvíjaní biotechnológií na našich pracoviskách sa stále markantnejšie prejavuje zaostávanie voči svetovému vývoju. Spôsobuje to tiež doterajšia prax plánovania, ktorá nepružne reaguje na podnety z nových poznatkov, ako aj na potreby dovozu nevyhnutného materiálu a zariadení. V tomto smere je tiež potrebné radikálne zlepšiť medzinárodnú spoluprácu, a to nielen v rámci RVHP.

Účastníci seminára sa dohodli vypracovať v rámci pripravovaného zborníka odporúčania pre spoločenskú prax, ktoré by mali vyjadrovať stanovisko základného výskumu k súčasnému stavu, potrebám a tendenciám rozvoja biotechnológií na Slovensku. Konštatovali, že podobné interdisciplinárne podujatia by sa mali organizovať pravidelne, s cieľom sledovať pokrok v dosiahnutých výsledkoch, ako aj prínos nášho základného výskumu k rozvoju a uspokojovaniu potrieb spoločenskej praxe.

Ján Dubníčka

PREDNÁŠKY A DISKUSIE SFS SAV V BRATISLAVE R. 1989

Roku 1989 sa uskutočnilo 9 stretnutí členov Slovenskej filozofickej spoločnosti SAV v Bratislave. Odznali nasledujúce prednášky: 1. PhDr. Pavol Koprda: *A. Gramsci a problém krízy európskej kultúry* (24. 1.); 2. prof. PhDr. Tibor Halečka, DrSc.: *Socializmus a problém odcudzenia* (9. 2.); 3. Jozef Sivák: *Pojem zmyslu u Merleau Pontyho* (14. 3.); 4. Ing. Augustín M. Huska: *Organizačná kybernetika a spoločenské zmeny* (12. 4.); 5. Doc. PhDr. Marta Zagoršková, CSc.: *Kultúra a sebareflexia* (30. 5.); 6. Ing. Egon Gál, CSc.: *Intenzionálna teória systémov* (27. 6.); 7. PhDr. Elena Várossová, CSc.: *Myšlienkovovo-vedecký vývin na Slovensku a štúrovská tradícia* (19. 9.); PhDr. Jana Miedzgová, CSc.: *Rozum, intuícia a viera v morálnej voľbe* (3. 10.). Na december je plánovaná prednáška JUDr. Eduarda Bárányho, CSc.: *Štát a spoločnosť*.

Prednášky a k nim sa viažúce diskusie navštevovalo pravidelne viac než tridsať poslucháčov. Žiadalo by sa však, aby členovia SFS boli iniciatívnejší pri navrhovaní tém prednášok a diskusií, pretože len tak prednášky a diskusie na pôde SFS môžu byť skutočným obrazom stavu a ideovo-tematickej orientácie filozofickej obce na Slovensku. S potešením môžeme konštatovať, že roku 1989 sa aktivizovali odbočky SFS SAV, predovšetkým odbočka v Prešove.

František Novosád